

ภาวะศีรษะเล็กผิดปกติคืออะไร?

คือการที่ศีรษะทารกมีขนาดเล็กกว่าปกติจากการวัดด้วยอัลตราซาวด์ทารกในครรภ์ หรือจากการวัดรอบศีรษะทารกหลังคลอด หากรอบศีรษะเล็กกว่าเกณฑ์ ซึ่งโดยทั่วไปหมายถึงมีขนาดเล็กกว่า 2 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (two standard deviations หรือ 2SD) หรือเล็กกว่าร้อยละ 95 ของเด็กวัยเดียวกัน จะถือว่าภาวะศีรษะเล็กผิดปกติ การตรวจอัลตราซาวด์เพื่อประเมินภาวะศีรษะเล็กทำได้ดีที่สุดที่อายุครรภ์ 28 สัปดาห์ หรือในไตรมาส 3

เกิดขึ้นได้อย่างไร?

เกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น สาเหตุทางพันธุกรรม เช่น หากพ่อหรือแม่มีศีรษะเล็ก อาจทำให้ทารกมีศีรษะเล็กได้ สาเหตุจากความผิดปกติของโครโมโซม เช่น กลุ่มอาการดาวน์ (Down syndrome) สาเหตุจากการติดเชื้อขณะตั้งครรภ์ เช่น ไซโตเมกาโลไวรัส (cytomegalovirus หรือ CMV), หัดเยอรมัน (rubella), เอชไอวี (HIV), ท็อกโซพลาสโมซิส (toxoplasmosis), เริม (herpes), ซิฟิลิส (syphilis) และซิกา (Zika) สาเหตุจากการได้รับสารที่เป็นพิษต่อทารก เช่น แอลกอฮอล์ ยาบางชนิด การสูบบุหรี่ สารกัมมันตภาพรังสี หรือโลหะหนัก เช่นปรอท (mercury) สารหนู (arsenic) สาเหตุจากการขาดสารอาหารอย่างรุนแรงของมารดา สาเหตุจากการบาดเจ็บต่อสมองของทารกในครรภ์หรือทารกแรกเกิด เป็นต้น

ควรทำการตรวจเพิ่มเติมหรือไม่?

การตรวจเพิ่มเติมจะขึ้นกับสาเหตุที่สงสัย หากตรวจพบความผิดปกติของอวัยวะอื่นร่วมด้วย ควรตรวจเพิ่มเติมเพื่อหาโรคหรือกลุ่มอาการที่จำเพาะ การตรวจเอ็มอาร์ไอ (MRI) ของสมองทารกอาจจำเป็นในบางกรณีเพื่อช่วยหาสาเหตุ หากสงสัยความผิดปกติของโครโมโซม อาจส่งตรวจทางพันธุกรรม หากสงสัยการติดเชื้อ อาจตรวจเลือดมารดา หรือตรวจเลือดทารกในครรภ์หรือน้ำคร่ำเพื่อดูว่าทารกติดเชื้อหรือไม่

ควรเฝ้าระวังอะไรระหว่างการตั้งครรภ์?

ทารกบางรายอาจมีเพียงศีรษะเล็กโดยไม่มีอาการอื่น แต่เนื่องจากภาวะศีรษะเล็กผิดปกติอาจสัมพันธ์กับโรคบางอย่าง จึงควรติดตามทารกในครรภ์อย่างใกล้ชิดด้วยการฝากครรภ์อย่างสม่ำเสมอ และการตรวจอัลตราซาวด์เป็นระยะ เพื่อประเมินการเจริญเติบโตและตรวจหาความผิดปกติอื่นร่วมด้วย

มีผลต่อทารกหลังคลอดอย่างไร?

ทารกบางรายที่มีเพียงศีรษะเล็กอาจไม่มีปัญหาอื่นเลย และการมีศีรษะเล็กไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำนายพยากรณ์โรคของเด็กเสมอไป แต่ทารกบางรายอาจมีปัญหาบางอย่าง ขึ้นกับสาเหตุของภาวะศีรษะเล็กผิดปกติ เช่น พัฒนาการช้าหรือบกพร่องทางการเรียนรู้ ปัญหาการมองเห็นหรือการได้ยิน สมองพิการ (cerebral palsy) อาการชัก สมาธิสั้นหรือพฤติกรรมผิดปกติ

ศีรษะเล็กผิดปกติ (Microcephaly)

ข้อมูลสำหรับผู้ป่วย – สิ่งที่คุณควรรู้และควรถาม

หลังคลอด คุณอาจได้รับการส่งต่อไปพบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เช่น กุมารแพทย์ระบบประสาท เพื่อประเมินพัฒนาการ วางแผนการดูแล และติดตามต่อเนื่อง แม้จะไม่มีวิธีการรักษาภาวะศีรษะเล็กผิดปกติโดยตรง แต่การดูแลตั้งแต่ระยะแรกของชีวิต เช่น การกระตุ้นพัฒนาการ กายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัด การฝึกพูด สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาได้ดีขึ้นตามศักยภาพของแต่ละราย

จะเกิดขึ้นอีกหรือไม่?

โอกาสเกิดซ้ำขึ้นกับสาเหตุ เช่น หากพ่อหรือแม่มีภาวะศีรษะเล็กผิดปกติ ความเสี่ยงอาจสูงถึงร้อยละ 25–50 หากเกิดจากความผิดปกติของโครโมโซม เช่น กลุ่มอาการดาวน์ ความเสี่ยงเกิดซ้ำประมาณร้อยละ 1 บวกความเสี่ยงตามอายุของมารดา หากเกิดจากการติดเชื้อหรือปัจจัยจากสารพิษที่มารดาได้รับ ความเสี่ยงเกิดซ้ำจะค่อนข้างน้อยมาก

คำถามอื่น ๆ ที่ควรถาม?

1. สาเหตุที่เป็นไปได้มากที่สุดของภาวะนี้คืออะไร?
2. จะต้องตรวจอัลตราซาวด์บ่อยแค่ไหน?
3. ภาวะนี้สามารถรักษาด้วยการผ่าตัดได้หรือไม่?
4. ทารกจำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษหรือไม่?
5. สามารถพบทีมแพทย์ที่จะดูแลทารกหลังคลอดล่วงหน้าได้หรือไม่?

ข้อสงวนสิทธิ์:

เนื้อหาใน [แผ่นพับนี้/เว็บไซต์ของเรา] จัดทำขึ้นเพื่อให้ข้อมูลทั่วไปเท่านั้น ไม่ได้มีเจตนาที่จะเป็นคำแนะนำทางการแพทย์ที่คุณควรยึดถือ คุณต้องขอรับคำแนะนำทางการแพทย์จากผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์เฉพาะของคุณ ก่อนที่จะดำเนินการหรือตัดสินใจใดๆ ตามเนื้อหาใน [แผ่นพับนี้/เว็บไซต์ของเรา] แม้ว่าเราจะพยายามปรับปรุงข้อมูลใน [แผ่นพับ/เว็บไซต์ของเรา] เราไม่ได้ให้การรับรอง การประกัน หรือการค้ำประกันใด ๆ ไม่ว่าจะโดยชัดแจ้งหรือโดยนัยว่าเนื้อหาใน [แผ่นพับ/เว็บไซต์ของเรา] มีความถูกต้อง ครบถ้วน หรือเป็นข้อมูลล่าสุด

ปรับปรุงล่าสุด: กันยายน 2019